

[Time:3 Hrs]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

- Q.1 **A) On the given outline map of World mark and name the following** 10
- a) Location of Shrilanka
 - b) Mumbai to Australia waterways
 - c) Alps Mountain,
 - d) Location of Canada
 - e) Greenland
- B] On the given outline map of Mumbai mark and name the following** 5
- a) Vihar lake
 - b) National Park
 - c) Goregaon Film City
 - d) Elephanta Caves
 - e) Juhu Beach
- Q. 1. B] On the given outline map of Konkan mark and name the following** 5
- a) Thal Ghat
 - b) Vengurla Port
 - c) Matheran
 - d) Shindudurg District
 - e) Vasai Creek
- Q.2 **Attempt any two questions from the following** 20
- A) What are the different sources of waste?
 - B) What are the different methods of waste management?
 - C) Define the term waste, Explain the effects of solid waste pollution
- Q.3 **Attempt any two questions from the following** 20
- A) What are the causes and effects of land degradation?
 - B) What is hunger? What are the cusses of hunger in the world?
 - C) What are the common diseases caused by malnutrition?

Q.4 Attempt any two questions from the following 20

- A) Discuss in detail the new types of tourism**
- B) Discuss the natural tourism potentials in India**
- C) Elaborate the challenges faced by India in tourism sector**

Q.5 Attempt any two questions from the following 20

- A) Write a detailed note on Chipko Andolan**
- B) What is technology? Explain the concept and Components of GST**
- C) Explain the concept of ISO-14000 and 16000**

[वेळ: ३ तास]

[गुण:100]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

3. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

- प्र. १ अ खालील बाबी जगाच्या आराखडा नकाशात दर्शवा 10
१. श्रीलंका
 २. मुंबई ते ऑस्ट्रेलिया जलमार्ग
 ३. अल्प्स पर्वत
 ४. कॅनडाचे स्थान
 ५. ग्रीनलँड
- ब. १) खालील बाबी मुंबईच्या आराखड्यामध्ये दर्शवा. 5
१. विहार तलाव
 २. राष्ट्रीय उद्यान
 ३. गोरगाव फिल्म सिटी
 ४. एलिफंटा लेणी
 ५. जुहू बीच
- ब २) तुम्हाला दिलेल्या कोकणच्या आराखड्यामध्ये खालील ठिकाणी दाखवून नावे लिहा 5
१. थळ घाट
 २. वेंगुर्ला बंदर
 ३. माथेरान
 ४. सिंधुदुर्ग जिल्हा
 ५. वसई खाडी
- प्र. २ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा 20
१. कचऱ्याचे वेगवेगळे स्त्रोत कोणते आहेत?
 २. कचरा व्यवस्थापनाच्या विविध पद्धती कोणत्या आहेत?
 ३. कचरा या शब्दाची व्याख्या करा घनकचरा प्रदूषणाचे परिणाम स्पष्ट करा
- प्र. ३ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा 20
१. जमिनीच्या न्हासाची कारणे आणि परिणाम काय आहेत?

२. भूक म्हणजे काय जगात उपासमारीची कारणे काय आहेत?
३. कुपोषणामुळे कोणते सामान्य आजार होतात?

प्र.४ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

20

१. पर्यटनाच्या नवीन प्रकाराची सविस्तर चर्चा करा?
२. भारतातील नैसर्गिक पर्यटन क्षमतांची चर्चा करा?
३. पर्यटन क्षेत्रामध्ये भारतासमोरील आव्हाने विशद करा?

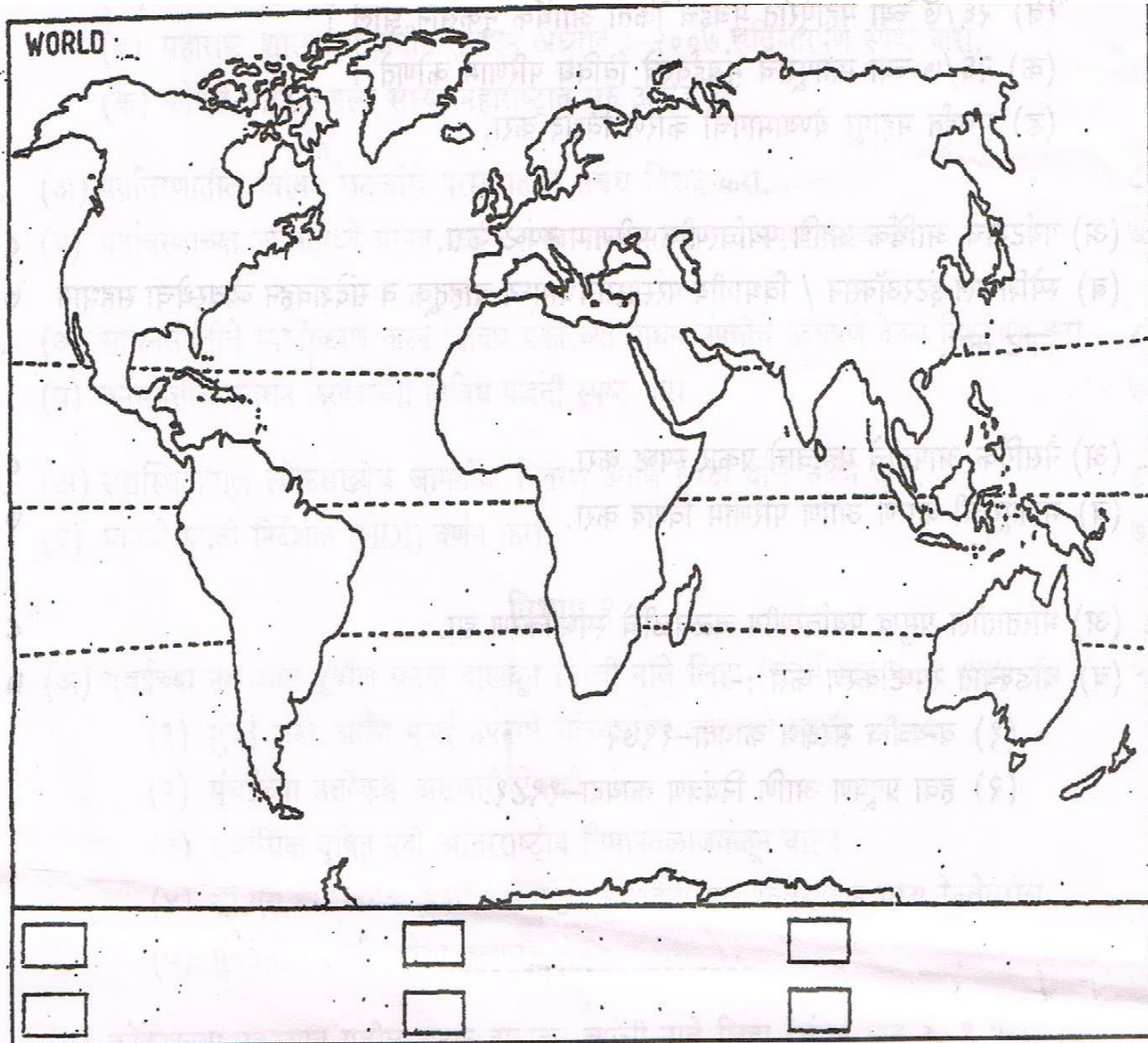
प्र.५ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

20

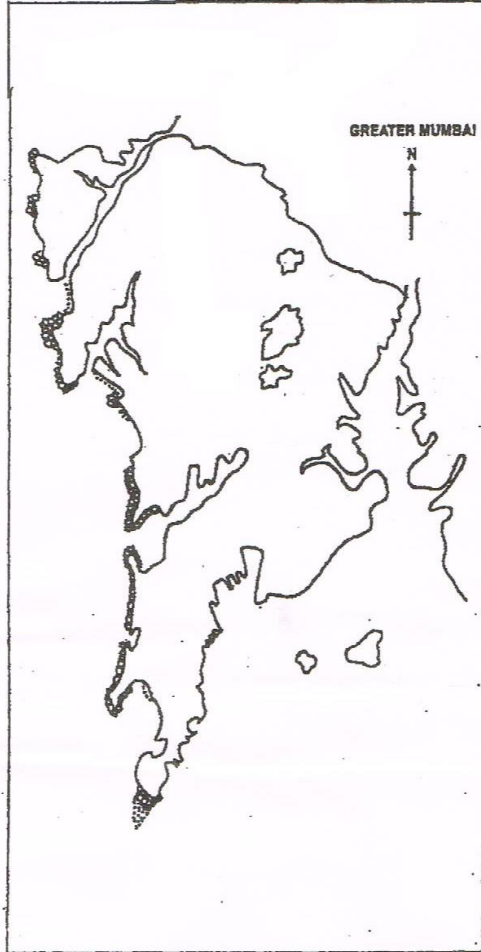
१. चिपको आंदोलन वर तपशीलवार नोंद लिहा?
२. तंत्रज्ञान म्हणजे काय जीएसटी (GST) ची संकल्पना आणि घटक स्पष्ट करा?
३. आय एस ओ (ISO) 14000 आणि 16000 ची संकल्पना स्पष्ट करा

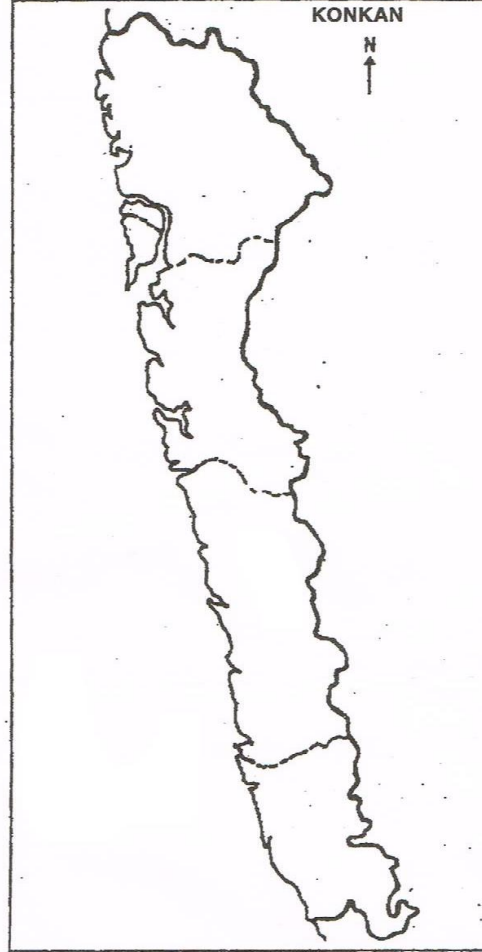
Q.P. Code:00000844

Q.1.A/ प्र.१.ला. A

Q.1.B/ प्र.१.ला. B

[Time:03 Hrs]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1 (A) **Select the most appropriate answer from the options given below (Any Ten)** (10)

- 1) The services are _____ in nature.
(Separable, Intangible, Durable, Transferable)
- 2) _____ is an example of the service.
(Clothes, Food, Books, Bank)
- 3) The highest level of service expectations is termed as _____ service.
(Desired, Adequate, Minimum, Maximum)
- 4) _____ has been responsible for the growth of organized retailing in India.
(Increased number of working women, Effective promotions, Good quality of the products, All of these)
- 5) _____ is an example of non-store format of retailing.
(Automatic Vending Machine, Shopping Mall, Chain Store, Super market)
- 6) Government of India has allowed _____ % FDI for single brand retailing.
(40, 51, 75, 100)
- 7) LPO stands for _____.
(License Process Outsourcing, Loan Process Outsourcing, Legal Process Outsourcing, Liaison Process Outsourcing)
- 8) _____ is called as plastic money.
(Currency notes, Cheque, Demand Draft, Debit Card)
- 9) _____ network is involved in moving a product from a supplier to a customer.
(Online, Logistics, Offline, Electronic)
- 10) E-commerce permits _____ reach.
(Local, Regional, National, International)
- 11) Amazon.in is an example of _____ e-commerce.
(B2B, B2C, C2C, C2B)

12) _____ is the first stage in On-line Marketing Research.

(Solve the problem, Analysis of Data, Collection of Data, Define the problem)

Q.1 B) State whether the following statements are true or false: (Any Ten) (10)

- 1) There may be fluctuating demand for hotel services.
- 2) Liberalization of the Indian economy has growth opportunity for service sector.
- 3) Automation can help to overcome the challenge of inseparability of the services.
- 4) Organized retailers have wide range of products.
- 5) The mannequin is the name and logo of the store.
- 6) Croma (Electronic retail outlet) is owned by Tata Group.
- 7) ERP stands for Earning Resource Planning.
- 8) Internet banking provides 24 X 7 banking service.
- 9) Logistic network includes inventory management.
- 10) E-commerce does not suffer from the limitation of return of goods.
- 11) Quikr.com is an example of C2C e-commerce.
- 12) E-commerce permits audience sizing to the e-marketer

Q.2 Answer ANY TWO of the following (15)

- a) What is service? Explain its characteristics.
- b) Write a note on service mix.
- c) Discuss the various opportunities available in the service sector

Q.3 Answer ANY TWO of the following (15)

- a) Suggest the survival strategies for unorganized retailers.
- b) Write a note on retail store formats.
- c) Discuss the various career options in retailing

Q.4 Answer ANY TWO of the following (15)

- a) Briefly explain the concept of BPO.
- b) Discuss the concept of debit card.
- c) Describe the importance of logistics

Q.5 Answer ANY TWO of the following (15)

- a) Explain the scope of e-commerce with suitable examples.
- b) What are the major activities involved in the B2C e-commerce?
- c) Write a note on Transition to e-commerce in India

Q.6 Write short notes on ANY FOUR of the following: (20)

- a) Importance of service sector in India
- b) Service Development Cycle
- c) FDI in retailing
- d) ATM
- e) Internet Banking
- f) B2B e-commerce

[वेळ: ३ तास]

[गुण:100]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

- प्र.१ अ) खालील दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य तो पर्याय निवडा. (कोणतेही १०) (१०)
- १) सेवा _____ स्वरूपाच्या असतात.
(विभाज्य, अमूर्त, टिकाऊ, हस्तांतरणीय)
 - २) _____ हे सेवेचे उदाहरण आहे.
(कपडे, अन्न, पुस्तके, बँक)
 - ३) सेवा अपेक्षांच्या सर्वोच्च पातळीला _____ सेवा असे म्हणतात.
(इच्छित, पुरेसे, किमान, कमाल)
 - ४) भारतातील संघटित किरकोळ विक्रीच्या वाढीसाठी _____ जबाबदार आहे.
(कामगार महिलांची वाढलेली संख्या, प्रभावी प्रचार, उत्पादनांचा दर्जा, यापैकी सर्वच)
 - ५) _____ हे किरकोळ विक्रीच्या नॉन-स्टोअर स्वरूपाचे उदाहरण आहे.
(ऑटोमॅटिक वेंडिंग मशीन, शॉपिंग मॉल, चेन स्टोअर, सुपर मार्केट)
 - ६) भारत सरकारने सिंगल ब्रँड रिटेलिंगसाठी _____ % एफ डी आय ला परवानगी दिली आहे.
(४०, ५१, ७५, १००)
 - ७) एल पी ओ म्हणजे _____
(लायसन्स प्रोसेस आउटसोर्सिंग, लोन प्रोसेस आउटसोर्सिंग, लिगल प्रोसेस आउटसोर्सिंग, लायसन प्रोसेस आउटसोर्सिंग)
 - ८) _____ ला प्लास्टिक पैसे असेही म्हणतात.
(चलन नोटा, चेक, डिमांड ड्राफ्ट, डेबिट कार्ड)

९) _____ नेटवर्क हे उत्पादनाला पुरवठादाराकडून ग्राहकाकडे नेण्याचे काम करतात.
(ऑनलाइन, लॉजिस्टिक, ऑफलाइन, इलेक्ट्रॉनिक)

१०) ई-कॉमर्स _____ स्थरापर्यंत पोहोचले आहे.
(स्थानिक, प्रादेशिक, राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय)

Amazon.in हे _____ ई-कॉमर्सचे उदाहरण आहे.
११) (बी२बी, बी२सी, सी२सी, सी२बी)

१२) _____ हा ऑनलाइन विपणन संशोधनाची पहिली पायरी आहे.
(समस्या सोडवणे, डेटाचे विश्लेषण करणे, डेटा संग्रह करणे, समस्या परिभाषित करणे)

प्र.१

ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य ते सांगा. (कोणतेही १०)

(१०)

- १) हॉटेल सेवांच्या मागणीत चढ-उतार असू शकतात.
- २) भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या उदारीकरणामुळे सेवा क्षेत्राला वाढीची संधी उपलब्ध झाली आहे.
- ३) ऑटोमेशन सेवांच्या अविभाज्यतेच्या आव्हानावर मात करण्यास मदत करू शकते
- ४) संघटित किरकोळ विक्रेत्याकडे उत्पादनांची विस्तृत रांग असते.
- ५) पुतळा (mannequin) म्हणजे स्टोअरचे नाव आणि लोगो असते.
- ६) क्रोमा (इलेक्ट्रॉनिकचे किरकोळ दुकान) टाटा समूहाच्या मालकीचे आहे
- ७) ERP म्हणजे अर्निंग रिसोर्स प्लॅनिंग.
- ८) इंटरनेट बँकिंग २४ X ७ बँकिंग सेवा प्रदान करते
- ९) लॉजिस्टिक नेटवर्कमध्ये मालसाठा व्यवस्थापनाचा समावेश होतो
- १०) ई-कॉमर्समध्ये वस्तूंच्या परताव्याच्या मर्यादेचा त्रास नसतो.
- ११) Quikr.com हे सी२सी ई-कॉमर्सचे उदाहरण आहे
- १२) ई-कॉमर्समुळे ई-मार्केटरला ग्राहकांची संख्या शोधून काढण्यास मदत होते

प्र.२

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

(१५)

- अ) सेवा म्हणजे काय? त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) सेवा मिश्रणावर एक टीप लिहा.
- क) सेवा क्षेत्रात उपलब्ध असलेल्या विविध संधींची चर्चा करा

प्र.३

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा

(१५)

- अ) असंघटित किरकोळ विक्रेत्यांना बाजारपेठेत टिकून राहण्यासाठीची रणनीती सुचवा.
- ब) किरकोळ स्टोअरच्या स्वरूपांवर एक टीप लिहा.
- क) रिटेलिंगमधील विविध करिअर पर्यायांची चर्चा करा

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

(१५)

- अ) बीपीओची संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) डेबिट कार्डच्या संकल्पनेची चर्चा करा.
- क) लॉजिस्टिकचे महत्त्व लिहा

प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

(१५)

- अ) योग्य उदाहरणांसह ई-कॉमर्सची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) बी२सी ई-कॉमर्समध्ये कोणत्या प्रमुख क्रियाकलापांचा समावेश आहे?
- क) भारतातील ई-कॉमर्सच्या संक्रमणावर एक टीप लिहा

प्र.६ खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांवर टीप लिहा:

(२०)

- अ) भारतातील सेवा क्षेत्राचे महत्त्व
- ब) सेवा विकास चक्र
- क) किरकोळ विक्रीतील एफडीआय
- ड) एटीएम
- ई) इंटरनेट बँकिंग
- फ) बी२बी ई-कॉमर्स

[Time: 3:00 Hrs.]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Use of non-programmable simple calculator is allowed.
 4. Graph paper will be provided on demand of student.
 5. Both the sections written on same answer sheet.

SECTION I

Q.1 . Attempt any four sub questions.

- (a) Mr. Rohit lent Rs. 8,00,000 for 4 years and Rs. 6,00,000 for 3 years at the same rate of simple interest. If he received totally Rs. 5,00,000 as interest, find the rate of simple interest. [5]
- (b) Mrs. Pradhan needs Rs. 10,00,000 for her new business after 4 years. She wishes to put aside some money now in a bank giving 10% compound interest p.a., so that after 4 years she would get the required amount. How much should she put aside now? [5]
- (c) What sum should be set aside at the end of each year for 3 years, at 10 % p.a. compound interest, to replace a machinery which is expected to cost Rs.3,50,000 at that time? The machinery currently in use will bring Rs. 50,000 at the end of 3 years. [5]
- (d) A man purchases a house and takes a loan of Rs 12,00,000 to be paid off in 4 years by equal annual payments payable at the end of each year. If the interest rate is 6% p.a., find the sum of money that he pays each year. [5]
- (e) What is the future value of an immediate annuity of Rs. 20,000 per year for 3 years at 10% p.a. compounded annually? [5]

Q.2 Attempt any four sub questions.

- (a) Find the derivative of the following: [5]
- (i) $y = e^x + \log x$ (ii) $y = 4x^3 - \log 45 + 8^x$

- (b) Find the derivative of the following [5]

$$y = (3x^2 + 6)(5e^x + 2)$$

- (c) The demand D for a commodity when its price is p is given by $D = 20 - p - p^2$. Find the elasticity of demand with respect to price when its price is 2 units. [5]
- (d) The total cost function is given by $C = 12x^2 - 96x + 1000$. Find x for which the cost is minimum. Also find the minimum cost. [5]
- (e) If the total profit (P) for a company is given by $P = 26x - x^2 - 20$, where x is the output, find the output at which the profit is maximum. What is the maximum profit? [5]

SECTION II

Q.3 Attempt any four sub questions

- (a) Find Spearman's Rank Correlation Coefficient for the following data showing the marks given by two judges to seven participants in a talent contest: [5]

Judge 1	82	53	44	38	50	66	39
Judge 2	77	55	64	35	45	75	40

- (b) From the following data, find Karl Pearson's coefficient of correlation. [5]

$$n = 20, \sum x = 260, \sum y = 450, \sum x^2 = 4720, \sum y^2 = 12230, \sum xy = 7050.$$

- (c) Find the regression equation of y on x from the following data. [5]

$$n = 12, \sum x = 35, \sum y = 60, \sum x^2 = 148, \sum xy = 105.$$

- (d) Find the regression equation of y (sales) on x (advertisement expenditure) from the following table [5]

Advertisement Expenditure in Rs. 000	50	60	65	55	70	90
Sales in Rs. Lakhs	70	80	92	77	80	108

- (e) Describe the use of scatter diagram for ascertaining correlation between two variables. [5]

Q.4 Attempt any four sub questions

- (a) What is a time series? Describe the various components of a time series. [5]
- (b) Estimate the trend value for each year of the following time series by fitting a straight-line trend using the least square method. [5]

Year	1990	1991	1992	1993	1994
Quantity Produced (Tons)	304	308	310	316	317

- (c) Calculate the index number for the year 2007 taking 2005 as the base year, using
 i) simple aggregate method (ii) simple average of price relative method. [5]

Commodity	Price (Rs. /Kg) (2005)	Price (Rs. /Kg) (2007)
Rice	39	42
Wheat	16	25
Pulses	46	51
Tea	38	45

- (d) Find Laspeyre's Index number and Paasche's Index number for the year 2016 with 2015 as the base year. [5]

Commodity	2015		2016	
	Price	Quantities	Price	Quantities
A	5	15	9	23
B	6	22	11	32
C	3	24	9	24

- (e) The following data gives per capita income and the cost-of-living index of a particular section of the society. Calculate the real income taking into account the increase in the cost of living. [5]

Year	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Income	1500	1600	1650	1787	1965	2162
Cost of living index number	100	110	115	125	140	160

Q.5 Attempt any four sub questions

- (a) From the past experience, it is known that 90% of the pens produced by Marker Company are good and the rest 10% are defective. They pack 5 pens in a box. A consumer activist buys a box. Find the probability that the box contains
(i) one defective pen (ii) two defective pens. [5]
- (b) The probability that a contractor gets a government contract is 0.7. He has applied for 5 such contracts. Find the probability that he gets
(i) no contract (ii) all five contracts. [5]
- (c) The number of complaints received by a supermarket per day follows a Poisson distribution with mean $m = 3.3$ complaints per day. Find the probability of getting exactly;
(i) 2 complaints per day (ii) no complaints per day. [Given that $e^{-3.3} = 0.037$.] [5]
- (d) From the results of the F.Y.B.Com. Examination, it was observed that the percentage marks obtained by the students follow a normal distribution with a mean of 55% marks and a standard deviation of 10 % marks. A student is selected at random. Find the probability that the percentage marks obtained by the student are (i) between 45% and 55% (ii) between 65% and 75%. [It is given that for a Standard Normal Variate, the area under the curve between 0 and 1 is 0.3413 and between 0 and 2 is 0.4772.] [5]
- (e) Write the probability mass function (p.m.f.) of Binomial distribution and its properties. [5]

[Time:2.30 Hrs]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1

A. Choose the correct alternative (Any-8)

8

1. Eliminating government set restrictions or barriers is called:
 - A. Free trade
 - B. Liberalisation
 - C. Investment
 - D. Favourable trade
2. Which of the following factors are responsible for farmer's suicides?
 - A. Small land holding
 - B. Growing cost of production,
 - C. Increasing debts
 - D. All the above.
3. _____ article prohibits the state from discriminating against any individual or group of individuals.
 - A. Article 15
 - B. Article 16
 - C. Article 17
 - D. Article 18
4. Which international peacekeeping organization created the Universal Declaration of Human Rights?
 - A. The United Nations
 - B. The World Health Organization
 - C. The World Bank
 - D. The World Trade Organization
5. The Earth Summit- II was held in _____.
 - A. Chicago
 - B. New York
 - C. Philadelphia
 - D. Boston
6. Formation of ozone hole is maximum over _____.
 - A. Antarctica
 - B. Africa
 - C. India
 - D. Europe
7. _____ is a situation in which two or more parties feel themselves in opposition.
 - A. Stress
 - B. Conflict
 - C. Frustration
 - D. None of these
8. _____ is a baseless and negative attitude towards member of a group.
 - A. Aggression
 - B. Prejudice
 - C. Frustration
 - D. Stress
9. When the choice has a positive goal, it is referred to as _____ tendency.
 - A. avoidance
 - B. approach
 - C. avoidance-approach
 - D. good luck
10. _____ help to develop the power of concentration
 - A. Physical exercise
 - B. Meditation
 - C. Social support
 - D. None of these

B. State whether the following statements are True or False (Any-7)

7

1. Liberalisation aims at Economic Reforms

2. Bangalore is the headquarter of Infosys Technologies
3. Right against exploitation is laid down in Article 24 of the Indian Constitution.
4. Right to vote is a basic economic right.
5. The term ecology was first proposed by Graham Bell.
6. Human beings are Omnivores.
7. Irrational thoughts and acts leads to economic aggression.
8. Peer acceptance is an important part of socialization.
9. A good laugh a day will help keep the stressors away.
10. It is not possible to manage stress.

Q.2 A. Define the term 'Globalization'. Explain its impact on Employment and Agriculture. 15

OR

Q.3 B. Classify the Fundamental Rights of man. Explain about any three Fundamental Rights. 15
A. Define the terms Ecosystem. Explain its Structure and components.

OR

Q.4 B. What is environmental degradation? Discuss the factors responsible for it. 15

Q.5 A. What is stress? Explain its causes and effects. 15

OR

Q.6 B. Define aggression. Describe few instances of public displays of aggression. 15

Q.7 A. Explain in detail methods of resolving conflict in society. 15

OR

B. Write short notes on (Any-3)

1. Agrarian Crisis
2. Magna Charta
3. Biotic factors of environment
4. Causes of conflicts
5. Stress management.

[वेळ: 2.30 तास]

[गुण:75]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

3. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

प्र.१

अ)योग्य पर्याय निवडा(कोणतेही-आठ)

(०८)

-यास सरकारचे निर्बंध किंवा अडथळे दूर करणे असे म्हणतात:
A. मुक्त व्यापार B. उदारीकरण C. गुंतवणूक D. अनुकूल व्यापार
- शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येला खालील पैकी कोणते घटक कारणीभूत आहेत?
A. लहान जमीन असणारी B. वाढता उत्पादन खर्च, C. वाढती कर्जे D. वरील सर्व.
- _____ हे राज्याला कोणत्याही व्यक्ती किंवा व्यक्तींच्या गटाशी भेदभाव करण्यापासून प्रतिबंधित करते.
A. कलम 15 B. कलम 16 C. अनुच्छेद 17 D. कलम 18
- कोणत्या आंतरराष्ट्रीय शांतता संघटनेने मानवाधिकारांची सार्वत्रिक घोषणापत्र तयार केले?
A. संयुक्त राष्ट्र संघ B. जागतिक आरोग्य संघटना
C. वर्ल्ड बँक D. वर्ल्ड ट्रेड ऑर्गनायझेशन
- पृथ्वी शिखर परिषद-२ _____ मध्ये आयोजित करण्यात आली होती.
A. शिकागो B. न्यूयॉर्क C. फिलाडेल्फिया D. बोस्टन
- ओझोन छिद्र सर्वात जास्त _____ या ठिकाणी आहे
A. अंटार्क्टिका B. आफ्रिका C. भारत D. युरोप
- _____ ही अशी परिस्थिती आहे ज्यामध्ये दोन किंवा अधिक पक्ष स्वतःला विरोधी वाटतात.
A. तणाव B. संघर्ष C. निराशा D. या पैकी नाही
- _____ ही समूहातील सदस्या प्रती निराधार आणि नकारात्मक वृत्ती आहे.
A. आक्रमकता B. पूर्वग्रह C. निराशा D. तणाव
- जेव्हा निवडीचे ध्येय सकारात्मक असते, तेव्हा तिला _____ प्रवृत्ती असे संबोधले जाते.
A. टाळणे B. दृष्टिकोन C. टाळणे-दृष्टिकोन D. शुभेच्छा
- _____ हे एकाग्रतेची शक्ती विकसित करण्यास मदत करते
A. शारीरिक व्यायाम B. ध्यान C. सामाजिक आधार D. यापैकी नाही

ब.खालील विधाने सत्य किंवा असत्य आहेत ते सांगा (कोणतेही-७)

(०७)

- आर्थिक सुधारणा हे उदारणीकरणाचे उद्दीष्ट आहे
- इन्फोसिस तंत्रज्ञानाचे मुख्यालय बंगलोर येथे आहे.
- भारतीय घटनेच्या कलम २४ मध्ये शोषणा विरुद्ध अधिकार दिलेला आहे.

4. मतदानाचा अधिकार हा मूलभूत आर्थिक अधिकार आहे.
5. पारिस्थितिकी हा शब्द सर्वप्रथम ग्रॅहम बेल ने प्रस्तावित केला होता.
6. मानव हा सर्वभक्षी आहे.
7. अतार्किक विचार आणि कृतीमुळे आर्थिक आक्रमकता येते.
8. समवयस्कांची स्वीकृती हा समाजीकरणाचा महत्वाचा भाग आहे.
9. दिवसभरात चांगले हसणे ताणतणावांना दूर ठेवण्यास मदत करेल.
10. तणावाचे व्यवस्थापन करणे शक्य नाही.

प्र.२ अ. 'जागतिकीकरण' या शब्दाची व्याख्या करा. त्याचा रोजगार आणि शेतीवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा. (१५)

किंवा

ब. माणसाच्या मूलभूत हक्कांचे वर्गीकरण करा. कोणत्याही तीन मूलभूत अधिकारांबद्दलचे स्पष्टीकरण द्या.

प्र.३ अ पारिसंस्थाया शब्दांची व्याख्या सांगून परिसंस्थेची संरचना आणि घटक स्पष्ट करा. (१५)

किंवा

ब.पर्यावरणाचा ङ्हास म्हणजे काय? त्या साठी कारणीभूत असणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

प्र.४ अ तणाव म्हणजे काय? त्याची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा. (१५)

किंवा

आक्रमकतेची व्याख्या करा.आक्रमकतेच्या सार्वजनिक प्रदर्शनाच्या काही उदाहरणांचे वर्णन करा.

प्र.५ अ समाजातील संघर्ष सोडवण्याच्या पद्धती तपशीलवार सांगा. (१५)

किंवा

ब.टिपा लिहा (कोणत्याही-३)

1. कृषी संकट
2. मॅग्ना कार्टा
3. पर्यावरणातील जैविक घटक
4. संघर्षाची कारणे
5. तणावाचे व्यवस्थापन.

Semester II**FYBCom.****Business Communication****Total Marks: 100**

Q.1 A) Fill in the blanks with suitable options:

(10)

1. When a ----- is passed in a meeting it becomes a resolution.(Mation, judgement, declaration)
2. Crisis management is the work of ----- professionals. (Public Relation , IT, People)
- 3.RTI stands for -----.(Right to inform, Right to introduce, Right into information)
4. ----- are based on the findings of a Business Report.(Summary, Terms of References, Recommendations)
5. Catalogue, price-list and product literature are sent by a seller in response to a letter of ---
-.(Order, Complaint, Inquiry)
- 6.The PIO should respond within ----- days of the receipt of the application.(20, 30, 40)
- 7.----- refers to letters written to give information about defective goods or services.(adjustment, Sales,Complaint)
8. A/An ----- provides written intimation about the date, time and venue of a business meeting.(Notice, Resolution, Agenda)
- 9.----- are based on the findings of a Business Report.(Recommendations, Appendix, Terms of Reference)
- 10.----- are the outcome of inquiries, quotations or voluntary offers. (claims, complaints, orders)

Q.1 B) Match the columns:

(05)**Column 'A'**

1. Dynamics
- 2.Power Point
3. Notice
4. Appraisal Interview
5. Public information officer

Column 'B'

- a) Review of Subordinates' performance
- b) Force
- c) Right to information
- d) Provides information in the form of slides
- e) A written intimation of time, date& place

Q.2. Write **Any Four** of the following short notes: (20)

- i. Advantages of meeting
- ii. Promotion Interview
- iii. Selection Interview
- iv. Role of Participant in Group Discussion
- v. Role of Interviewer
- vi. Video conferencing

Q.3) Answer Any Two of the following: (20)

1. Define the term meeting and explain the different types of meeting in detail.
2. Define conference and explain advantages and disadvantages of conference.
3. Define the term Public Relations and discuss the types of Public Relations in detail.

Q.4) Answer Any Four of the following: (20)

1. You want to have your new house completely renovated. Write a letter to Woodzone, New Mumbai, giving details of your requirements and asking them to submit an estimate of the cost.
2. Draft a sales letter to promote the sale of Microwave.
3. You have sent a money order of rupees 50000 from Mumbai to Delhi about a three month back but yet it has not been received. Draft an RTI petition questioning the negligence of Postal Department.
4. You have ordered food processor from Yash Home Appliances, Dombivali (W). The Food processor makes alarming noises while working. Write a letter of complaint to Yash Home Appliances asking them to replace the food processor immediately.
5. Pooja Electronics had sold a Washing Machine to you. But it is not functioning properly. Even though you made repeated requests to the seller, they have not paid any attention. Write a letter of grievance to the District Consumer Forum.

Q.5.A) Write **Any One** of the following reports: (10)

1. Prepare a report on the celebration of Annual Sports Day in your college.
2. Thakur College, Kharghar has appointed a committee to look into the declining results of the college T.Y. B.Com. Prepare a report to be submitted to the Principal.

Q.5.B) Draft the Notice and Agenda for the Annual Meeting of the Board of Directors, Dhanashree Pvt. Ltd., Panvel. Also draft resolutions for the following items: **(10)**

I) Appointment of Manager

II) Election of Chairman

Q.5- C) –Summarize the following passage: **(05)**

Importance of Advertising in Modern Marketing: Advertising your brand is what needs the most of your brand's energy in letting it achieve an enormous customer base for itself. Though, larger businesses are fully aware of the importance of advertising, since they know that advertising is the main tactic that brings them close to new customers on time.

But there are some smaller level businesses also who just think it to be a great strain to the brand's budget and manpower. Well! It is a fact that the situations that a business faces differ from brand to brand and field to field. Moreover, it may not be necessary that your brand's age is similar to the other ones. But don't you think it may still worth your time to go through the rest of the article for getting an idea of how important advertising can be for your business.

[Time: 3.00 Hrs]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1 Multiple Choice Questions

10

A. Select the most appropriate answer from the option given below. (Any Ten out of Twelve)

- i) Shut Down point of the firm indicate the firm's condition of -----.
 - a. Normal profit
 - b. Normal loss
 - c. Maximum profit
 - d. Maximum loss
- ii) At a particular time, ----- exists in a perfect competition market.
 - a. Differentiated price
 - b. Same price
 - c. Average price
 - d. Ideal price
- iii) Legal barrier is a.....Of monopoly.
 - a. Barrier
 - b. Source
 - c. Way
 - d. Type
- iv) Greater cross elasticity occurs in Market.
 - a. Monopoly
 - b. Duopoly
 - c. Oligopoly
 - d. Perfect competition
- v) Free samples is the part of -----.
 - a. Selling cost
 - b. Supply cost
 - c. Donation
 - d. Marketing cost
- vi) Through ----- the firm is trying to show how their product is superior to other products that are available in market.
 - a. Exhibition
 - b. Advertising
 - c. Selling cost
 - d. Raw material

- vii) ----- implies different price in the domestic and foreign markets.
- Dumping
 - Marginal Cost Pricing
 - Cost - plus pricing
 - Multiple product pricing
- viii) Cost Plus Pricing also known as -----.
- Transfer Pricing
 - Dumping
 - Full-cost pricing
 - Marginal cost pricing
- ix) Pricing of a variety of goods produced by a single firm is called -----.
- Dumping
 - Marginal cost pricing
 - Multi-product pricing
 - Cost-plus pricing
- x) Which of the following is not a relevant cost in capital budgeting?
- Sunk cost
 - Opportunity cost
 - Allocated overheads
 - Both Sunk cost and Allocated overheads
- xi) If the value of cash outflow is equal to present value of cash inflow, the net present value will be -----.
- Positive
 - Negative
 - Zero
 - Infinite
- xii) A project whose acceptance prevents the acceptance of another project is known as --
- A dependent project
 - An independent project
 - A mutually exclusive project
 - A rational project

B. State whether the following statements are True or False. (Any Ten out of Twelve) 10

- In the monopoly, monopolist is always price maker.
- In the monopoly, there is free entry for firms.
- In the perfect competition, products are always heterogeneous.
- Excess capacity is a wastage under monopolistic competition.
- There is a single buyer in monopoly market.
- In the perfect competition, there is no need of selling cost, because goods are homogeneous.
- Cost-plus pricing is also called as mark-up pricing.
- In the long run, both full cost pricing and marginal cost pricing method both give same price under perfect competition.
- Full cost pricing method promises fair returns to both producers and consumers.

- x) Internal rate of return method is also known as time adjusted rate of return method.
- xi) Capital budgeting decisions are irreversible.
- xii) There are five steps involved in the capital budgeting.

Q.2 Answer Any Two of the following Out of Three questions. 15

- A. Give the definition of perfect competition and explain any five features of perfect competition?
- B. Explain the long run equilibrium of a firm in monopoly.
- C. Discuss the sources of monopoly power.

Q.3 Answer Any Two of the following Out of Three questions. 15

- A. Discuss the various features monopolistic competition.
- B. Discuss the short run equilibrium of a firm under monopolistic competition.
- C. Explain the kinked demand curve.

Q.4 Answer Any Two of the following Out of Three questions. 15

- A. What are the advantage and disadvantage of full cost pricing?
- B. Discuss the several conditions for price discrimination.
- C. Discuss the meaning and types of price discrimination.

Q.5 Answer Any Two of the following Out of Three questions. 15

- A. Discuss the importance of capital budgeting.
- B. Explain anyone payback period method.
- C. Discuss the meaning and objectives of capital budgeting.

Q.6 Write notes on Any Four out of Six. 20

- A. Perfect competition.
- B. Meaning of monopoly.
- C. Product Differentiation
- D. Transfer pricing
- E. Merits and demerits of Net Present Value method
- F. Merits and demerits of Internal Rate of Return method

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

प्र.१ बहुपर्यायी प्रश्न

अ. खाली दिलेल्या पर्यायातून सर्वात योग्य उत्तर निवडा. (बारा पैकी कोणतेही दहा)

10

अ) खाली दिलेल्या पर्यायातून सर्वात योग्य उत्तर निवडा. (बारा पैकी कोणतेही दहा)

i) उद्योगसंस्थेचा उत्पादन बंद बिंदू (शट डाउन पॉइंट) उद्योगसंस्थेची ----- स्थिती दर्शवतो.

अ) सामान्य नफा

ब) सामान्य नुकसान

क) जास्तीत जास्त नफा

ड) जास्तीत जास्त नुकसान

ii) परिपूर्ण स्पर्धा बाजारात ----- अस्तित्वात असते.

अ) विविधकृत किंमत

ब) समान किंमत

क) सरासरी किंमत

ड) आदर्श किंमत

iii) कायदेशीर अडथळा हा मत्केदारीचा ----- आहे.

अ) अडथळा

ब) स्रोत

क) मार्ग

ड) प्रकार

iv) अधिक तिरकस लवचिकता बाजारामध्ये आढळते.

अ) एकाधिकार

ब) द्वयाधिकार

क) अल्पाधिकार

ड) पूर्ण स्पर्धा

v) मुक्त नमुने ----- चा भाग आहे.

अ) विक्री खर्च

ब) पुरवठा खर्च

क) देणगी

ड) विपणन खर्च

vi) ----- द्वारे उद्योगसंस्था त्यांचे उत्पादन बाजारात उपलब्ध असलेल्या इतर उत्पादनांपेक्षा श्रेष्ठ कसे आहे हे दाखविण्याचा प्रयत्न करत असते.

- अ) प्रदर्शन
- ब) जाहिरात
- क) विक्री खर्च
- ड) कच्चा माल

vii) ----- हे देशांतर्गत आणि परदेशी बाजारपेठेतील भिन्न किंमत सूचित करते.

- अ) अवपुंजन
- ब) सीमांत खर्च किंमत
- क) खर्च अधिक किंमत
- ड) एकाधिक उत्पादन किंमत

viii) खर्च अधिक किंमत ----- म्हणूनही ओळखली जाते.

- अ) हस्तांतरण किंमत
- ब) अवपुंजन
- क) पूर्ण खर्च किंमत
- ड) सीमांत खर्च किंमत

ix) एकाच उद्योगसंस्थेने उत्पादित केलेल्या विविध वस्तूंच्या किंमतीला ----- म्हणतात.

- अ) अवपुंजन
- ब) सीमांत खर्च किंमत
- क) बहु-उत्पादन किंमत
- ड) खर्च - अधिक किंमत

x) भांडवली अंदाजपत्रकाशी खालीलपैकी कोणता खर्च संबंधित नाही?

- अ) बुडीत खर्च
- ब) संधी खर्च
- क) वाटप केलेले ओव्हरहेड
- ड) बुडित खर्च आणि वाटप केलेले ओव्हरहेड दोन्ही

xi) रोख प्रवाहाचे मूल्य रोख प्रवाहाच्या वर्तमान मूल्याच्या बरोबरीचे असल्यास, निव्वळ वर्तमान मूल्य हे ----- असेल.

- अ) धनात्मक
- ब) ऋणात्मक
- क) शून्य
- ड) अनंत

xii) ज्या प्रकल्पाची स्वीकृती दुसऱ्या प्रकल्पाच्या स्वीकृतीला प्रतिबंधित करते त्याला ----- असे म्हणतात.

- अ) परावलंबी प्रकल्प
- ब) स्वतंत्र प्रकल्प
- क) परस्पर समावेशी प्रकल्प
- ड) विवेकशील प्रकल्प

ब. खालील विधाने सत्य आहेत की असत्य आहेत ते सांगा. (बारा पैकी कोणतेही दहा)

- i) मत्तेदारीमध्ये, मत्तेदार नेहमीच किंमत निश्चित करणारा असतो.
- ii) मत्तेदारीमध्ये, उद्योगसंस्थांसाठी मुक्त प्रवेश असतो.
- iii) परिपूर्ण स्पर्धेमध्ये, उत्पादने नेहमीच विषम असतात.
- iv) मत्तेदारी स्पर्धेतील अतिरिक्त क्षमता ही वाया जाते.

- v) मत्तेदारी बाजारात एकच खरेदीदार असतो.
- vi) परिपूर्ण स्पर्धेत, विक्री खर्चाची गरज नाही, कारण वस्तू एकसंध किंवा एकजिनसी असतात.
- vii) खर्च अधिक किंमतीला मार्क-अप प्राइसिंग असेही म्हणतात.
- viii) दीर्घकाळात, पूर्ण खर्च किंमत आणि सीमांत खर्च किंमत पद्धत दोन्ही परिपूर्ण स्पर्धा अंतर्गत समान किंमत देतात.
- ix) पूर्ण खर्च किंमत पद्धत उत्पादक आणि ग्राहक दोघांनाही योग्य परतावा देण्याचे वचन देते.
- x) अंतर्गत परतावा दर पद्धती ही काळ समायोजित परतावा दर पद्धती म्हणूनही ओळखली जाते.
- xi) भांडवली अंदाजपत्रक निर्णय हे अपरिवर्तनीय असतात.
- xiii) भांडवली अर्थसंकल्पात पाच पायऱ्यांचा समावेश आहे.

- प्र.२ खालील तीनपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. १५
- अ) परिपूर्ण स्पर्धेची व्याख्या द्या आणि परिपूर्ण स्पर्धेची कोणतीही पाच वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) मत्तेदारीतील उद्योगसंस्थेचा दीर्घकालीन समतोल स्पष्ट करा.
- क) एकाधिकार शक्तीच्या स्त्रोतांची चर्चा करा.
- प्र.३ खालील तीनपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. १५
- अ) मत्तेदारी स्पर्धेच्या विविध वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा.
- ब) मत्तेदारी स्पर्धेच्या अंतर्गत उद्योगसंस्थेच्या अल्पकालीन समतोलालाची चर्चा करा.
- क) विकुंचित मागणी वक्र स्पष्ट करा.
- प्र.४ खालील तीनपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. १५
- अ) पूर्ण खर्च किंमतीचे फायदे आणि तोटे काय आहेत?
- ब) किंमत विभेदीकरणाच्या अनेक अटींवर चर्चा करा.
- क) किंमतीतील भेदभावाचा अर्थ आणि प्रकार यांची चर्चा करा.
- प्र.५ खालील तीनपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. १५
- अ) भांडवली अंदाजपत्रकाच्या महत्त्वाची चर्चा करा.
- ब) कोणालाही परतफेड कालावधीची पद्धत समजावून सांगा.
- क) भांडवली अर्थसंकल्पाचा अर्थ आणि उद्दिष्टे यांची चर्चा करा.
- प्र.६ सहापैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा. 20
- अ) पूर्ण स्पर्धा
- ब) मत्तेदारीचा अर्थ
- क) वस्तू विभेदीकरण
- ड) हस्तांतरण किंमत
- इ) निव्वळ वर्तमान मूल्य पद्धतीचे गुण आणि तोटे
- ई) अंतर्गत परतावा दर पद्धतीचे गुण आणि तोटे

[Time:2.30 Hrs]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1 A Fill in the blanks choosing the correct alternatives

10

1. If total stock is Rs. 50,000; the value of policy is Rs.70,000 and the entire stock is lost, the claim will be for
a. Rs.70,000; b. Rs. 35,714; c. Rs. 50,000 d. 60,000
2. Average Clause in an insurance policy applies only in case of ____
a. life- insurance b. over-insurance c. under-insurance d. none of the above
3. Sales Rs.2,00,000; Purchase Rs.1,30,000; Wages Rs.18,000; Closing Stock Rs. 22,000; Opening Stock Rs.20,000. What was the Gross Profit?
a. Rs.54,000 b. Rs. 50,000 c. Rs. 72,000 d. None of these
4. When Branch 'A' sends goods to Branch 'B' in the books of Branch 'A' debit is given to
a. head office account b. Branch 'B' account
c sales return account d. purchase returns account
5. The cash and credit sales of a branch are Rs. 5,000 and Rs. 10,000 respectively. The amount collected from debtors is Rs. 10,000. Under debtors system the amount credited to branch will be
a. Rs. 20,000 b. Rs. 15,000 c. Rs. 25,000 d. Rs. 10,000
6. Goods are sent to the branch at 20% margin on selling price. When branch stocks disclose a surplus of Rs. 2,000 the amount to be credited to branch adjustment account will be
a. Rs. 2,000 b. Rs. 400 c. Rs. 333 d. Rs. 1,600
7. Balance of Consignment A/c indicates ____
a. Profit and Loss b. Goods sent to Consignor
c. Balance of goods with Consignee d. None of the above
8. The relationship between consignor and consignee is of ____
a. Debtor and Creditor b. Purchases and Seller
c. Principal and Agent d. Owner and servant
9. Opening Capital is ascertained by preparing -
a. Total Debtors Account b. Total Creditors Account
c. Cash Account d. Opening statement of Affairs
10. In the sundry creditor account, all of the below exist except:
a. Credit Purchase b. Purchase returns c. Cash Purchase d. Cash/ Cheque paid
11. In Consignment Accounting, to consign means _____.
a. To receive b. To purchase c. To send d. To transfer

12. Bills payable dishonoured are debited to _____ account.

a. Bills Payable b. Creditors c. Bills Receivable d. Debtors

Q.1 B State whether the following statements are True or False 10

1. For ascertaining Credit Sales, Sundry Debtors Account is prepared.
2. Bills receivable dishonoured are credited to Bills Payable Account.
3. A statement of assets and liabilities as on a particular date with missing figure is called as Balance Sheet.
4. Profit/Loss on consignment belongs to the consignee.
5. Consignor is a person who consigns goods.
6. Invoice price is always higher than cost.
7. Under Stock and Debtors Method, Branch Debtors Account is not maintained.
8. Credit Sales are Credited to Branch Debtors Account under Stock and Debtors Method.
- 9 Loading on opening stock is credited to Branch Account under Debtors Method.
10. Fire Insurance covers death of human beings due to fire.
11. Total Debtors Account is prepared to find out Credit sales.
12. Fire insurance claim is a contract of indemnity

Q.2 A Mr. Ramesh, a retailer in Mumbai adds 25% to cost of goods sold to arrive at sales price. His financial position as on 30th June, 2022 was as under. 20

	Rs.
Plant/Machinery	50,000
Stock (at cost)	38,250
Debtors	71,750
Cash at Bank	22,000
Creditors	30,000
Loan from Vivek	20,000

During the year ended 30th June, 2023, Mr. Ramesh

- (a) Paid Rs. 1,16,750 to Creditors for Goods
- (b) Repaid Rs. 5,000 of Vivek's Loan.
- (c) Purchased a typewriter Rs. 7,000.
- (d) Withdrew Rs.800 p.m. from Bank for domestic use.
- (e) Paid into Bank Personal Lottery Prize of Rs. 3,000.
- (f) Paid Income-tax Rs.6,000
- (g) Sold goods on credit.
- (h) Spent business expenses Rs. 9,000.

On 30-6-2023, stock at cost was Rs. 40,000, debtors total led Rs. 70,000 and Creditors were Rs. 35,000. On that date Bank Balance was Rs. 19,500. Depreciate Plant and typewriter by 20% p.a.

Prepare Ramesh's Final Accounts. (All your working should be shown)

OR

Q.2 B A consigned goods to B at an invoice price of Rs. 6,000 which was 20% above cost price. A incurred Rs. 120 on freight and Rs. 80 on insurance. He received an 20

acceptance from his agent of Rs. 2,000 which was discounted with his bank at Rs. 1,950. The agent sold $\frac{3}{4}$ goods at Rs. 5,200 and his sales expenses were Rs. 175 and commission Rs. 300. The agent paid the due amount through two months bill.

Open necessary accounts in the books of both the parties.

- Q.3 A Ram of Mumbai Consigned to Sundar of Bangalore 320 units costing Rs. 180 per unit to be sold on consignment. He paid Rs. 500 for loading, Rs 300 for carriage and Rs.200 for insurance. A bill for Rs.12,000 was received from Sundar as advance. This bill was discounted by Ram at Rs. 11,800. Sundar paid Rs. 600 for unloading Rs. 300 for cartage and Rs. 300 for advertisement. He returned 20 defective units to Ram. He Sold remaining units for Rs. 64,000. He is entitled to a commission of 6.5% on gross sales. He settled his account through a Bank Draft. Prepare the necessary accounts in the books of both parties.

OR

- Q.3 B Sundar Chemicals (P) Ltd. has a branch at Mumbai. Goods are invoiced to the Branch at Cost Plus 30%.
From the following details prepare Branch Account.

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
Stock on 1-1-2022	26,000	Goods returned to H.O.	6,500
Debtors on 1-1-2022	50,000	Goods returned by Branch	
Cash-in-Hand on 1-1-2022	250	Debtors to Branch	3,000
Goods sent to Mumbai Branch	1,30,000	Total Sales of the Branch	2,23,000
Cheques sent to Branch:		Cash Sales	1,70,000
a) Salary	3,000	Expenses paid by Branch	23,000
b) Rent	2,000	Collection from Debtors	84,000
Furniture purchased by H.O. for the Branch	10,000	Closing stock on 31-12-2022	1,04,000
		cash Balance on 31-12-2022	130

Depreciation on Furniture at 10%.

- Q.4 A Jayesh Trading Co., Nagpur, invoices goods to its Kanpur Branch at cost which sells 20 on credit as well as for cash. From the following particulars prepare Branch Stock Account, Branch Debtors Account, Branch Expenses Account. Cash is immediately remitted by Branch to Head Office. Expenses are paid direct by Head Office.

Particulars	Rs.
Stock at Branch on 1-1-2022	7,560
Goods from Head Office	35,500
Goods returned by customers	300
Total Sales	46,760
Cash Sales	16,750
Goods returned to Head Office	350
Stock at Branch on 31-12-2022	6,950
Debtors on 01-01-2022	13,000

Cash paid by customers	24,600
Discount and commission to customers	1,360
Bad Debts	300
Rent, Rates and Taxes	900
Salaries and Wages etc.	3,650

OR

Q.4 B Fire Ltd. suffered loss of stock due to fire on 31st March 2022, From the following particulars calculate claim to be made by the trader. 20

Particulars	2019 (Rs.)	2020 (Rs.)	2021 (Rs.)	upto 31.03.22 (Rs)
Opening Stock	18,000	27000	27,540	28872
Purchases	100850	105100	121620	28920
Returns Outward	2,000	4300	3,600	2100
Opening Debtors	15,000	18000	20,000	16000
Carriage Inward	420	264	273	682
Cash and Cheques received during the year from Debtors	110000	126800	1,33,900	62900
Returns Inward	2000	1200	2,100	3100

Accounts are closed every year on 31st December. Debtors as on 31st March 2022 were Rs. 10,000. It is usual practice of the company to value stock at 90% of its cost. The goods were insured by the company for Rs. 10,000 and undamaged goods by fire Rs. 3,800. Goods are sold only on credit basis. Average Gross profit of the preceding three completed accounting years was maintained by the company during 2022. There is an average clause in the policy.

Q.5 A What is Single Entry System: Distinguish between Single Entry and Double Entry System of accounting 10

B What is Branch? Describe Various accounting methods of Branch Accounting. 10

OR

Q.5 C Write short notes on (any four)

- Total Creditors Account
- Defects of Single-Entry System
- Consignment Account
- Branch Debtors Account
- Memorandum Trading A/c
- Del Credere commission

Total Marks: 100

Q.1 A) योग्य पर्यायांसह रिक्त जागा भरा: (10)

1. जेव्हा सभेत ----- पारित केला जातो तेव्हा तो ठराव बनतो.

(संदेश

, निर्णय, घोषणा)

2. संकट व्यवस्थापन हे---- व्यावसायिकांचे काम आहे. (जनसंपर्क, आयटी, लोक)

3. RTI म्हणजे --. (माहिती देण्याचा अधिकार, परिचयाचा अधिकार, माहितीचा अधिकार)

4. ----- व्यवसाय अहवालाच्या निष्कर्षावर आधारित आहेत. (सारांश, संदर्भ अटी, शिफारसी)

5. कॅटलॉग, किंमत-सूची आणि उत्पादन साहित्य विक्रेत्याने --- च्या पत्राला प्रतिसाद म्हणून पाठवले आहे.

-. (आदेश, तक्रार, चौकशी)

6. PIO ने अर्ज मिळाल्याच्या ----काही दिवसात प्रतिसाद दिला पाहिजे. (20, 30, 40)

7. ----- सदोष वस्तू किंवा सेवांबद्दल माहिती देण्यासाठी लिहिलेल्या पत्रांचा संदर्भ देते. (समायोजन, विक्री, तक्रार)

8. ---- व्यवसाय बैठकीची तारीख, वेळ आणि ठिकाण याबद्दल लेखी सूचना प्रदान करते. (सूचना, ठराव, अजेंडा)

9 व्यवसाय अहवालाच्या निष्कर्षावर आधारित आहेत. (शिफारशी, परिशिष्ट, अटी संदर्भ)

10. ----- हे चौकशी, कोटेशन किंवा ऐच्छिक ऑफरचे परिणाम आहेत. (दावे, तक्रारी, आदेश)

ब) स्तंभ जुळवा:

(०५)

स्तंभ 'अ'

स्तंभ 'ब'

1. डायनॅमिक्स अ) अधीनस्थांच्या कामगिरीचे पुनरावलोकन
1. डायनॅमिक्स अ) अधीनस्थांच्या कामगिरीचे पुनरावलोकन
2. पॉवर पॉइंट ब) फोर्स
3. सूचना c) माहितीचा अधिकार
4. मूल्यांकन मुलाखत d) स्लाइड्सच्या स्वरूपात माहिती प्रदान करते
5. सार्वजनिक माहिती अधिकारी ई) वेळ, तारीख आणि ठिकाण याची लेखी सूचना

Q.2) खालीलपैकी कोणतेही चार लहान टिपा लिहा: (२०)

- i बैठकीचे फायदे
- ii प्रमोशन मुलाखत
- iii निवड मुलाखत
- iv गट चर्चेतील सहभागीची भूमिका
- v. मुलाखतकाराची भूमिका
- vi व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंग

Q.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोनची उत्तरे द्या: (20)

1. मीटिंग या शब्दाची व्याख्या करा आणि मीटिंगचे विविध प्रकार तपशीलवार स्पष्ट करा.
2. कॉन्फरन्सची व्याख्या करा आणि कॉन्फरन्सचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.
3. पब्लिक रिलेशन्स या शब्दाची व्याख्या करा आणि पब्लिक रिलेशन्सच्या प्रकारांची तपशीलवार चर्चा करा.

Q.4) खालीलपैकी कोणत्याही चारची उत्तरे द्या: (20)

1. तुम्हाला तुमचे नवीन घर पूर्णपणे नूतनीकरण करायचे आहे. बुडझोन, नवी मुंबई यांना पत्र लिहा, तुमच्या गरजांचा तपशील द्या आणि त्यांना खर्चाचा अंदाज सादर करण्यास सांगा.
2. मायक्रोवेव्हच्या विक्रीला प्रोत्साहन देण्यासाठी विक्री पत्राचा मसुदा तयार करा.

3. तुम्ही सुमारे तीन महिन्यांपूर्वी 50000 रुपयांची मनीऑर्डर मुंबईहून दिलेलीला पाठवली होती पण ती अद्याप मिळालेली नाही. टपाल विभागाच्या निष्काळजीपणावर प्रश्नचिन्ह उपस्थित करणाऱ्या आरटीआय याचिकेचा मसुदा.

4. तुम्ही यश होम अप्लायन्सेस, डोंबिवली (प.) वरून फूड प्रोसेसर मागवला आहे. काम करताना फूड प्रोसेसर भयानक आवाज करतो. यश होम अप्लायन्सेसला फूड प्रोसेसर त्वरित बदलण्यास सांगणारे एक पत्र लिहा.

5. पूजा इलेक्ट्रॉनिक्सने तुम्हाला वॉशिंग मशीन विकले होते. पण ते नीट चालत नाही. आपण विक्रेत्याला वारंवार विनंती करूनही त्यांनी लक्ष दिलेले नाही. जिल्हा ग्राहक मंचाला तक्रारीचे पत्र लिहा.

Q.5.A) खालीलपैकी कोणताही एक अहवाल लिहा: (10)

1. तुमच्या महाविद्यालयात वार्षिक क्रीडा दिन साजरा करण्याबाबत अहवाल तयार करा.
2. ठाकूर कॉलेज, खारघर यांनी महाविद्यालयाच्या टी.वाय.च्या घसरत्या निकालाची पाहणी करण्यासाठी एक समिती नेमली आहे. बी.कॉम. मुख्याध्यापकांना सादर करण्याचा अहवाल तयार करा.

Q.5 B) धनश्री प्रा. लि., पनवेल. संचालक मंडळाच्या वार्षिक सभेसाठी सूचना आणि अजेंडा मसुदा तयार करा, तसेच खालील बाबींसाठी ठराव मसुदा तयार करा: (१०)

I) व्यवस्थापकाची नियुक्ती II) अध्यक्षची निवड

C) – खालील उताऱ्याचा सारांश द्या: (०५)

Importance of Advertising in Modern Marketing: Advertising your brand is what needs the most of your brand's energy in letting it achieve an enormous customer base for itself. Though, larger businesses are fully aware of the importance of advertising, since they know that advertising is the main tactic that brings them close to new customers on time.

But there are some smaller level businesses also who just think it to be a great strain to the brand's budget and manpower. Well! It is a fact that the situations that a business faces differ from brand to brand and field to field. Moreover, it may not be necessary that your brand's age is similar to the other ones. But don't you think it may

still worth your time to go through the rest of the article for getting an idea of how important advertising can be for your business.